

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 125. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359542800/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

anbragt Rør lod Gudinden give Orakelsvar. Den Betragtning paa-trængte sig mig, at det trods al deres Snedighed og trods Mængdens Overtro maa have været saare vanskeligt at give Templet et hemmelighedsfuldt Præg i dette Klima. Thi Templet er et lille smukt Hus, der lyser i en klar Sol: ingen Afgrunde, intet Mørke, ingen Rædsel. Selv om Natten har Templet staaet klart i Maaned eller Stjerneskin. Landskabet i Forening med Romerfolkets ædru Forstand har forhindret Opstaaen af Mystik og Romantik.

Jeg kom til Sorrent; Vejen gaar langs Havet, hugget ind i Bjergets Side, snart bugter den sig ud i Havet, snart tilbage, og da danner Bugten forneden en mægtig Kløft, fyldt af Oliven-træer. Egnen er paa engang stor og smilende, vild og fredelig. De nøgne Klippesider taber deres Strengthed, belyste af en saa blændende Sol, og i alle Kløfter skinner snart Orangetræernes glansgrønne Blade, snart Oliventræernes fine fløjlsgraa Løv rundt om hvide Huse, Villaer og Smaabyer. Paa den anden Side ligger saa de hvide Byer som strøede med en Sukkerske op ad Bjer-genes skovbevoksede Sider lige til den allerøverste Rand. Havet var indigoblaat, nogle Steder staaiblaat, Himlen uden en Sky. Og overfor, i Havet, laa den henrivende skønne Klippeø Capri. Ingensteds ses et saadant Sammenspil af Linjer og Farver. Anden-steds kan man udsætte noget, selv paa det Skønneste: Vesuv's Linjer f. Eks. stiger lidt for blødt, lidt for indsunket i Vejret. Men Capri! Som en Rytmes Musik er der i den takkedes Klippes Konturer. Hvilken Balance i alle Linjer! Hvor er Alt paa engang stolt og fint, kækt og yndefuldt! Dette er den græske Skøn-hed. Intet Kæmpestort, intet Imponerende for Hoben, men den fuldendte Harmoni i det skarpt Begrænsede. Fra Capri ser man Sirenerne's Øer, forbi hvilke Odysseus sejlede. Saaledes saa Homers Ithaka ud, kun var der maaske mindre skønt; thi det af Grækere befolkede Syditalien er det eneste levende Vidnesbyrd om Grækenlands Oltidsklima; Grækenlands egen Natur er nu kun et Lig af hvad den var.

Det begyndte at blive mørkt, Venus lyste stærkt og Bjer-genes kraftige Sider og Kløfter begyndte at antage de fantastiske Træk, som det hører Mørket til at give. Men Præget blev ikke hvad vi Nordboere kalder romantisk. Igennem det fine Oliven-løv blinkede endnu Havet, delt af Blade og Grene, med sin stærke blaa Farve. Da følte jeg, at der er en Verden, den, af hvilken Neapels Golf er et Billede, som Shakespeare ikke kender,

fordi den er stor uden Rædsel og dejlig uden romantiske Taager og uden Alfespøgeri. Jeg forstod først nu ret Malere som Claude Lorrain og Poussin, forstod at deres klassiske Kunst svarer til en klassisk Natur, og forstod ved Modsætningen endnu dybere et Værk som Rembrandts Radering *De tre Træer*, der staar som besjælede Væsener, som nordiske Personligheder i den stride Regn paa den sunpede Mark. Jeg forstod, hvor naturligt det er, at et Land som dette ikke har frembragt en Shakespeare eller trængt til en Shakespeare, fordi Naturen selv her har paa-taget sig det Hverv, som Digterne maa udfylde i Norden. Poesi af den dybe, sjæleforskende Art er som kunstig Varme en Livs-fornødenhed hvor Naturen er umild. Henede har Poesien, lige fra Homer til Ariosto, kunnet nøjes med at være et Spejl, klart, simpelt og uden Fordobling, af den klare Natur. Den har ikke stræbt ned i Menneskehjertets Afgrunde. Den har ikke stræbt i Dybder og Huler at finde de Ædelstene, som Aladdin søgte, som Shakespeare fandt, men som Solguden her med fulde Hænder kaster ud over Jordens Overflade.

Corinna eller Italien er Fru de Staëls ypperste Fortælling. I denne paradisiske Natur oplodes hendes Øjne for Naturen. Hun foretrak ikke mere sin Rendesten i Paris for Nemisøen. Og her i dette Land, hvor paa saa mangt et Sted, f. Eks. paa Forum, en Kvadratalen har en større Historie end hele det russiske Rige, her oplodes hendes moderne, oprørske og tungsindige Sjæl for Historien, for Antiken med dens simple og strenge Ro. Her endelig i Rom, der er som Europas Fremmedherberg, gik de forskellige Nationers Ejendommeligheder og Ensidigheder fuldstændig op for hende. Igennem hende blev hendes Folk sig for første Gang bevidst med dets Særegenhed og dets Begrænsning. Thi i hendes Bog møder England, Frankrig og Italien hinanden og forstaaes — ikke indbyrdes, men af Forfatterinden og af hendes Heltinde Corinna, der er halvt Englænderinde og halvt italiensk. Corinna staar i Digtkunstens Verden som et Varsel om hvad Elisabeth Browning blev i den virkelige Verden. Man mindes *Corinna*, naar man paa det Hus i Florents, hvor Fru Browning boede, læser den italienske Indskrift: Her boede Elisabeth Barrett Browning, der med sine Digte knyttede et gyldent Baand mellem England og Italien.

Bogens Handling er denne: En ung Englænder, Oswald Lord Nelvil, der lige har mistet sin Fader, hvem han elskede over Alt